

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

доц. А. В. Стасишин

_____ (підпис)

“ _____ ”

_____ 2019 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ”**

галузь знань
спеціальність

07 «Управління та адміністрування»
071 «Облік і оподаткування»

освітній ступінь: бакалавр

форма навчання: денна

ЛЬВІВ 2019

Програма навчальної дисципліни Економіка і фінанси бюджетних установ для студентів за галуззю знань 07 " Управління та адміністрування ", спеціальності 071 "Облік і оподаткування"
" ___ " _____ 2019 року 13 с.

Розробник:

Західна О.Р. – доцент кафедри державних та місцевих фінансів, к.е.н., доцент

Програма розглянута на засіданні кафедри державних та місцевих фінансів
Протокол від 29 серпня 2019 р. № 1

Завідувач кафедри
державних та місцевих фінансів, проф. _____ Ситник Н.С.

"29" серпня 2019 року

Затверджено Вченою радою факультету

Протокол від " ___ " _____ 2019 року

©Західна О.Р.,2019рік

1. Пояснювальна записка

Предмет навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни «Економіка і фінанси бюджетних установ» є система функціонування суб'єктів державного сектору економіки, формування та використання їх ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності.

Мета навчальної дисципліни

Метою дисципліни “ Економіка і фінанси бюджетних установ ” є формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок щодо організації діяльності бюджетних установ, складанні кошторису, розрахунку нормативів та показників, необхідних у процесі планування видатків. Ознайомлення студентів з головними методами й прийомами бюджетного планування щодо розрахунків необхідних економічних показників, які дають об'єктивну картину фінансового стану бюджетної установи, його фінансових результатів, зміни у структурі активів і пасивів тощо.

Основні завдання

Завданнями дисципліни є: пізнання сутності бюджетних установ в Україні, вивчення порядку заснування та організації діяльності бюджетних установ, методик формування ресурсів та проведення основних операцій та послуг.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Навчальна дисципліна «Економіка і фінанси бюджетних установ» передуює вивченню таких навчальних дисциплін як «Звітність в державному секторі економіки», «Державний фінансовий аудит», та вивчається після навчальних дисциплін «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Фінанси, гроші і кредит», «Бухгалтерський облік».

Вимоги до знань і умінь:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність бюджетної організації як специфічного суб'єкта господарювання та його роль у розвитку економіки;
- сутність, основні принципи та організаційну структуру бюджетних установ.
- правові основи створення та діяльності бюджетних установ в Україні;
- порядок державної реєстрації та ліцензування бюджетних установ;
- формування доходів та видатків бюджетних установ;
- порядок планування кошторису бюджетних установ;

- особливості формування, структуру та джерела формування ресурсної бази бюджетних установ;
- розкрити порядок відкриття та ведення рахунків у відділеннях держказначейства й банківських установ;
- основні вимоги, що висуваються бюджетним установам щодо складання звітності фінансової та бюджетної звітності;
- сутність та види державного фінансового контролю;

вміти:

- дати загальну характеристику активам бюджетних установ та організацій;
- визначити показники, які характеризують фінансову стійкість бюджетної установи;
- провести аналіз стану фінансово-господарської діяльності бюджетних установ;
- визначити посадовий оклад та розрахувати заробітну плату працівників бюджетних установ;
- оцінити рівень забезпеченості бюджетних установ працівниками та рівень ефективності їх роботи, повноти використання робочого часу і раціонального використання фонду заробітної плати;
- формувати і складати фінансову, бюджетну, податкову та соціальну звітність відповідним органам.

Опанування навчальною дисципліною повинно забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь:

Назва рівня сформованості вміння	Зміст критерію рівня сформованості вміння
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання в практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

Оцінювання знань студентів проводиться за модульно-рейтинговою системою.

Навчальна програма складена на 4 **кредити**.

Форми контролю – проміжний модульний контроль, екзамен.

**2. Тематичний план навчальної дисципліни
„ Економіка і фінанси бюджетних установ ”**

Тема 1.	Бюджет як сфера фінансування бюджетних установ
Тема 2.	Визначення бюджетних установ, їхнє місце у системі державних фінансів
Тема 3.	Основи кошторисно-бюджетного планування
Тема 4.	Класифікація доходів і видатків бюджетних установ.
Тема 5.	Кошторис бюджетної установи його форма та зміст
Тема 6.	Порядок складання, затвердження та виконання кошторисів
Тема 7.	Планування видатків за економічною та функціональною ознаками
Тема 8.	Праця та заробітна плата у бюджетних установах
Тема 9.	Особливості планування поточних видатків у бюджетних установах
Тема 10.	Звітність про виконання кошторисів бюджетних установ
Тема 11.	Контроль за складанням та виконанням кошторисів бюджетних установ

3. Зміст навчальної дисципліни

Вступ

Предмет та його завдання. Побудова і зміст окремих тем. Використання показників кошторисів в управлінні бюджетною установою, зокрема, у визначенні потреби у фінансових ресурсах для забезпечення належних умов функціонування установи.

Роль дисципліни „ Економіка і фінанси бюджетних установ ” у формуванні професійних знань фахівців.

Тема 1. Бюджет як сфера фінансування бюджетних установ

Сутність, призначення та роль бюджету держави, державний бюджет як економічна категорія. Місце і роль бюджету в системі фондів грошових коштів. Державний бюджет як централізований фонд грошових коштів держави, його характерні ознаки.

Місце і роль бюджету у фінансовій системі України. Державний бюджет як центральна ланка фінансової системи. Функції бюджету, їх характеристика.

Державний бюджет як основний фінансовий план. Складові бюджету. Бюджетний період.

Поняття бюджетної системи. Структура бюджетної системи України, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи.

Принципи побудови бюджетної системи України та їх характеристика.

Тема 2. Визначення бюджетних установ, їхнє місце у системі державних фінансів

Роль та значення бюджетних установ у фінансовій системі країни та в системі державних фінансів.

Види бюджетних установ за напрямками використання грошових коштів, їхня класифікація з урахуванням особливостей функціонування.

Специфічні ознаки бюджетних установ.

Тема 3. Основи кошторисно-бюджетного планування

Сутність, принципи і завдання бюджетного планування в сучасних умовах господарювання. Кошторисне планування як складова частина бюджетного планування. Суть кошторисного планування, його необхідність та визначення основних завдань. Місце і роль бюджетного планування у системі соціально-економічного планування в Україні. Етапи та методи бюджетного планування.

Тема 4. Класифікація доходів і видатків бюджетних установ

Бюджетна класифікація. Значення бюджетної класифікації для прогнозування доходів і видатків бюджетів та їх виконання. Структура бюджетної класифікації. Класифікація доходів бюджету; класифікація видатків та кредитування бюджету; класифікація фінансування бюджету; класифікація боргу.

Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Наукова класифікація видатків бюджету, її ознаки. Процесуальна класифікація видатків бюджету: функціональна, відомча та економічна. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії.

Бюджетне фінансування. Система бюджетного фінансування: відомча та програмно-цільова. Форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування, державні інвестиції, бюджетні кредити, державні трансферти. Методи бюджетного фінансування.

Тема 5. Кошторис бюджетної установи його форма та зміст.

Зародження кошторисного планування в епоху Київської держави та Запорізької Січі. Особливості формування кошторисів у Російській імперії (кінець XIX – початок XX століття). Розвиток кошторисного планування УРСР за радянських часів. Кошторисне планування в сучасних умовах.

Визначення поняття кошторису. Кошторис як засіб узагальненого відображення доходів та видатків бюджетної установи. Побудова і зміст кошторису. Розділи кошторису та статті витрат. Періодичність та етапи складання кошторису. Поняття кошторисного планування в бюджетних установах.

Індивідуальні та зведені кошториси: їх характеристика та взаємозв'язок. Ознайомлення з формою кошторису. Дохідна та видаткова частини кошторису. Основні складові видаткової частини кошторису. Економічний та функціональний зміст видаткової частини кошторису. Розпорядники бюджетних коштів. Головні розпорядники бюджетних коштів, їх основні функції. Розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня. Одержувачі бюджетних коштів.

Тема 6. Порядок складання, затвердження та виконання кошторисів

Попередні розрахунки та бюджетні запити установ. Складання проектів кошторисів. Організація формування дохідної частини кошторису. Доходи загального і спеціального фондів. Організація формування видаткової частини кошторисів. Видатки загального і спеціального фондів.

Система розпорядників бюджетних коштів. Одержувачі бюджетних коштів.

Визначення обсягу витрат на базі оперативно-мережевих показників і встановлених норм і нормативів.

Поняття граничних обсягів видатків. Порядок визначення граничних обсягів асигнувань. Лімітні довідки - обсяг доведених фінансових ресурсів для функціонування установи. Складання проекту кошторису. Термін розгляду проектів кошторисів. Терміни та порядок затвердження кошторисів.

Визначення умов за яких вносяться зміни до кошторисів. Порядок несення змін до загального та спеціального фондів кошторису.

Тема 7. Планування видатків за економічною та функціональною ознаками.

Визначення видатків бюджетної установи. Розподіл видатків на поточні та капітальні. Особливості планування поточних та капітальних видатків. Планування поточних видатків: на оплату праці, енергоносії, продукти харчування та медикаменти, канцелярські та господарські витрати, відрядження, програми та заходи. Планування видатків капітального характеру: придбання обладнання та інвентарю, капітальний ремонт, реконструкція та реставрація, будівництво.

Планування видатків за функціональним змістом.

Документальне підтвердження запланованих видатків.

Тема 8. Праця та заробітна плата у бюджетних установах

Заробітна плата як соціально-економічна категорія, економічна сутність заробітної плати в бюджетних установах. Структура фонду оплати праці в бюджетних установах.

Класифікація працівників в бюджетних установах. Облік чисельності працівників та використання робочого часу.

Форми оплати праці в бюджетних установах.

Тема 9. Особливості планування поточних видатків у бюджетних установах

Особливості планування поточних видатків в галузі освіти, охорони здоров'я

Планування видатків на фінансування бюджетних установ у сфері культури. Планування видатків на утримання бюджетних закладів соціального обслуговування.

Порядок планування видатків на утримання органів місцевого самоврядування. Планування фонду оплати праці посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Тема 9. Звітність про виконання кошторисів бюджетних установ

Функціонування бюджетних установ на основі показників звітності. Взаємозв'язок звітів про виконання кошторису та звіту з мережі, штатів та

контингентів. Визначення основних показників, що визначають ефективність використання кошторисних призначень в галузі освіти, охорони здоров'я, культури та мистецтва, фізичної культури і спорту, соціального захисту, органів управління та ін.

Тема 10. Контроль за складанням та виконанням кошторисів бюджетних установ

Органи, уповноважені здійснювати контроль за правильністю складання та виконання кошторисів бюджетними установами.

Контрольні функції фінансових органів та головних розпорядників коштів на стадії кошторисного планування.

Контроль органів Державної казначейської служби, Рахункової палати за виконанням кошторисів бюджетних установ.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

4.1. Основна література

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : офіц. текст : за станом на 01.12.2016. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>.

2. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] офіц. текст : за станом на 01.12.2016. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>

3. Конституція України : офіц. текст : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року зі змінами, внесеними Законом України від 08 грудня 2004 р. : станом на 1 січня 2006 р.]. – Київ : Мін-во юстиції України, 2006. – 124 с.

4. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс] : Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-ХІV. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>

6. Про бюджетну класифікацію [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства нансів України від 14.01.2011 р. № 11. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov>.

7. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>.

8. Про внесення змін до Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ [Електронний

ресурс] : Постанова Кабінет Міністрів України від 24.02.2003 р. № 211. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>.

9. Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України від 05.10.2005 р. № 308/519. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>.

10. Про впорядкування умов оплати праці працівників культури на основі Єдиної тарифної сітки [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства культури і туризму України від 18.10.2005 р. №745. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>.

11. Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 р. № 557. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>

12. Про встановлення надбавки педагогічним працівникам дошкільних, позашкільних, загальноосвітніх професійно-технічних навчальних закладів, вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації, інших установ і закладів незалежно від їх підпорядкування [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2011 р. № 373. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>.

13. Про Державний бюджет України на 2016 рік [Електронний ресурс] : Закон України від 25.12.2015 р. № 928-VIII. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov>

14. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії [Електронний ресурс] : Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>.

15. Про державну допомогу сім'ям з дітьми [Електронний ресурс] : Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-XII. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>

16. Про державну службу [Електронний ресурс] : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov>

17. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям [Електронний ресурс] : Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-III. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>

18. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 11.07.2001 р. № 2628-III. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>

19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>

20. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 13.05.1999 р. № 651-XIV. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>

21. Про затвердження Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства освіти і науки України 15.04.1993 р. № 102. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>.

22. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 12.03.2012 р. № 333. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov>

23. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>.

24. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. № 1751. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>.

25. Про затвердження Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 02.03.2012 р. № 309. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov>.

26. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>

27. Про затвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.11.2010 р. № 1055. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov>

28. Про затвердження Типової відомчої класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2011 р. № 96. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://minfin.kmu.gov>.

29. Про культуру [Електронний ресурс] : Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>.

30. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>

31. Про місцеві державні адміністрації [Електронний ресурс] : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>. –

32. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 р. № 1298. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov>. –

33. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov>. –

34. Про прожитковий мінімум [Електронний ресурс] : Закон України від 15.07.1999 р. № 966-XIV. – Електронні текстові данні. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov>. –

4.2. Додаткова література

1. Бюджетна система : навч. посіб. / І. Л. Шевчук, В. О. Черепанова, Т. О. Ставерська. – Друге вид., переробл. і допов. – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с.

2. Бюджетна система : навч. посіб. / Н. І. Климаш, К. В. Багацька, Н. І. Дем'яненко та ін. ; за заг. ред. Т. А. Говорушко. – Львів : «Магнолія 2006», 2014. – 296 с.

3. Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с

4. Бюджетна система в таблицях і схемах : Навчальний посібник / [Ситник Н.С., Західна О.Р., Стасишин А.В., Шушкова Ю.В]. – Львів : Видавництво: Априорі, 2017. – 180 с.

5. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук. ред. проф. В. М. Федосова. — [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.] — К.: КНЕУ, 2015. — 454 с.

6. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. – 392 с.

7. Карлін М. І. Державні фінанси розвинутих країн : навч. посібник. - Львів : Новий Світ-2000, 2018. - 484 с.

навч. посібник / Т. Д. Таукешева ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 405 с.

8. Таукешева Т. Д. Фінансове планування діяльності бюджетних установ : навч. посібник / Т. Д. Таукешева ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 405 с